22. మానవ సేవ

తీయని కలలు కన్న నిద్ర నుంచి మెలకువ వచ్చింది డాక్టర్ గోపాలానికి. ఐతే మంచంమీదినుంచి లేవబుద్ధి కాలేదు. గడియారం నాలుగు గంటలు కొట్టింది. ఇంకా గంటన్నర టైమున్నది. కనుక మరో అరగంటసేపన్నా తీయని ఆలోచనల్ని సాగించు కోవచ్చనుకున్నాడు డాక్టర్.

తన జీవితంలోని ముఖ్య ఘట్టాలన్నీ శరవేగంతో ఆయన బుర్రలో మెరుపులవలె మెరిసినవి:

బాల్యంలో తాను అనుభవించిన బీదరికమూ, తల్లి ఎన్నో కష్టాలు పడి చదువు చెప్పించటమూ, తాను తల్లి కష్టాన్ని వృథా కానీకుండా ఉత్తమ తరగతుల్లో పాసు కావటమూ, స్కాలర్‌షిప్స్, ఇతర బహుమానాలెన్నో పొందటమూ, కాలేజీ చదువులు కూడా పూర్తి చేసి డాక్టరు అయేందుకు ఉత్సాహపడటమూ, ఇంతలో తల్లి కూడా మరణించగా, ఏకాకిగా మద్రాసు వచ్చి, వారాలు చేసుకుంటూ మెడిసిన్ చదవటమూ తన ప్రతిభా విశేషాల కారణంగా నలుగురి మన్ననల్నీ పొందటమూ, ముఖ్యంగా విశ్వేశ్వరరావుగార్ని – అంతకన్న అనసూయాదేవి హృదయాన్ని దోచెయ్యగలగటమూ, ఏకైక పుత్రికను కాదనలేక, విశ్వేశ్వరరావుగారు అనసూయాదేవి నిచ్చి తనకు పెళ్ళి చేయటమూ, ఆ దెబ్బతో తన పని తంతే గారెల బుట్టలో పడ్డట్టు కావటమూ, తన జీవిత చక్రమే సానుకూలంగా తిరగ నారంభించటంతో, ఐశ్వర్యవంతుడైన మామగారి సహాయ, సంపన్నతతో కెనడాకు వెళ్ళి హృద్రోగ నిపుణుడు కావటమూ, ఆ తరువాత స్వంత ప్రాక్టీస్ పెట్టటం వల్ల కొద్దిమందికే తాను సేవ చేయగలుగుతాననే ఉద్దేశ్యం

అడ్డు రాగా, అత్యధిక సంఖ్యాకులకు తాను సేవచేయాలనే కుతూహలం వెన్నాడగా జనరల్ హాస్పిటల్‌లో హృద్రోగ నిపుణుడుగా జేరటమూ జరిగింది.

ఎంతమంది బీద ప్రజలను తాను మృత్యు గహ్వారంలోంచి తప్పించాడో తలుచుకుంటేనే తన జన్మ పావనమైనట్లు, మైమరపించే విధంగా శరీరం పులకలెత్తుతుంది. డబ్బు ప్రస్తావన లేకుండా మానవ సేవ పరమ లక్ష్యంగా వృత్తి ధర్మాన్ని స్వీకరించాడు. ఐతే తాను కూడా ధన సంపాదన చేసితీరాలని నలుగురూ అనటమూ, తాను కూడా నమ్మటమూ జరగటంతో, ఉదయం రెండు గంటల సేపు ఇంటి దగ్గర కన్సల్‌టేషన్ ఏర్పాటుచేశాడు.

మొదట్లో ఐదు రూపాయిలతో ఆరంభమై ఇప్పుడది యాభై రూపాయిలైంది. లక్షలు గడించిన తనకు ఇప్పు డా ధనాపేక్ష కూడా లేదు. ఐనప్పటికీ రోగుల సంఖ్య ఐదు రూపాయిలనాడు ఎలా ఉన్నదో, యాభై రూపాయిల నాడూ అలాగే ఉన్నది. ఒక్కోనాడు విసుగుపుట్టి అనేకమంది రోగుల్ని మర్నాడు రమ్మని చెప్పటం, ఆ మర్నాడూ తాను చూడలేనన్ని కేసులు కాచుకొని కూర్చోవటం జరుగుతూనే ఉన్నది.

స్పెషలిస్టుగా తన పేరుప్రఖ్యాతులు దేశపు నలుమూలలా అలముకున్నవి. దూర తీరాలనుంచి లక్షాధికారులు వచ్చి, చికిత్స పొంది పెద్ద పెద్ద మొత్తాలు ముట్టజెప్పి పోతూనే ఉన్నారు. ఈ విధంగా తాను కలలో కూడా ఊహించలేనంత డబ్బు సంపాయించాడు.

ఇక దాంపత్య జీవితం – మూడు కాయలు ఆరు పూవులుగా ఉన్నది. అసలు ఇల్లాలి రాకతోనే అదృష్ట దేవత కూడా తనను వరించటం జరిగింది. అందుకనే అనసూయా దేవి (అసలు పేరు అనసూయే ఐనా 'దేవి' తాను జేర్చాడు) అంటే తనకు పంచప్రాణాలూను.

ఆ తలపుల ప్రవాహానికి ఆనకట్ట వలె టెలిఫోన్ గణగణ మన్నది. టెలిఫోన్ వైపైనా చూడకుండానే గోపాలం ఎంతో చికాకుపడ్డాడు. అదేమీ గమనించకుండా టెలిఫోన్ మోగుతూనే ఉన్నది. ఐనప్పటికీ గోపాలం లేచి వెళ్ళి టెలిఫోన్‌ను ఎత్తలేదు.

కొట్టుకు కొట్టుకు అదే ఆగిపోతుందనుకున్నాడు గోపాలం. కాని అది ఘోష పెడుతూనే ఉన్నది.

అనసూయాదేవి వచ్చి టెలిఫోన్ ఎత్తింది. కాస్త విని "లైన్‌లో ఉండండి---" అన్నది.

అప్పటికి గోపాలం చిరాకుగా కళ్లు తెరిచాడు.

"ఏరోడ్రోమ్ నుంచి---" అని అనసూయాదేవి టెలిఫోనును తన భర్త చేతికి ఇచ్చింది.

"హలో!" అన్నాడు డాక్టర్ గోపాలం చిరాకు ధ్వనించే కంఠస్వరంతో.

"డాక్టర్‌గారేనా మాట్లాడేది?"

"ఔను... డాక్టర్ గోపాలం. హార్టు స్పెషలిస్ట్" ఆ చిరాకును రెట్టించాడు.

"నేను ఏరోడ్రోమ్ నుంచి మాట్లాడుతున్నాను సార్! ఛీఫ్ స్ట్యూవర్డ్‌ను. బొంబాయి నుంచి వస్తున్న విమానంలో ఒక పాసింజర్‌కు హార్ట్ ఎటాక్ వచ్చిందనీ, ఏరోడ్రోమ్ దగ్గిర హార్టు స్పెషలిస్టును సిద్ధంగా ఉంచమనీ వైర్ లెస్ మెసేజ్ వచ్చింది. విమానం మరో గంటా, గంటం పావుకు వస్తుంది. కనుక మీరు దయచేసి ఇక్కడికి రావాలని కోరుతున్నాను."

డాక్టర్ గోపాలానికి చాలా చిరాకు వేసింది. ఈ రోగాలకు ఆదివారాలేమిటి సోమవారాలేమిటి - రాత్రులేమిటి పగళ్ళేమిటి? తనను కాస్త విశ్రాంతి తీసుకోనీవు గదా! ఇన్ని వేలమంది గుండెజబ్బులకు చికిత్స చేసే తన గుండె ఎలా తయారవుతుందో నన్న సానుభూతన్నా ఉన్నదా వీళ్ళకు? ఎవడో విమాన ప్రయాణీకునికి హార్టు ఎటాక్ వస్తే పిలుపు తనకేనా? టెలిఫోన్ డైరెక్టరీ చూసి పిలిచి ఉంటారు. మొదట్లో రోగులమీద ఉండే జాలి, దయా, ఇప్పుడు యీ వయస్సులో లేవు. అంతా రొటీన్ - దైనందిన కార్యక్రమంగా సాగిపోతూన్నది. వృత్తిమీద శ్రద్ధ కూడా పూర్వమంత లేదు.

"నాకు వేరే పని ఉన్నది. ఇంకెవర్నన్నా పిలవండి" అని కాస్త మృదువు గానే చెప్పాడు డాక్టర్ గోపాలం.

"మీకన్నా ప్రముఖులు లేరు. అవతల ఒక మానవ ప్రాణం డాక్టర్!"

డాక్టర్ గోపాలానికి ఛర్రుమన్నది. డాక్టర్‌గా తన బాధ్యతను గూర్చిన హెచ్చరిక ఏమిటి? తాను ఎన్నివేల మానవ ప్రాణాలను ఇంతకుముందు రక్షించలేదు కనుక! ఒకవేళ యీ మానవ ప్రాణాన్ని రక్షించలేకుంటే మాత్రం వచ్చిపడే ప్రమాదమేమిటి? అపకీర్తి ఏమిటి? నష్టమేమిటి?

"అయ్యా! నేను ఆలిండియా డాక్టర్స్ కాన్ఫరెన్స్‌కు వెళ్ళి తీరాలి. ఆదివారంనాడు కూడా కాస్త ఊపిరి పీల్చుకోవాలి. మీరు చెప్పేది అంత సీరియస్ కేస్ ఐతే, నేను వచ్చి చేసేది ఏమీ ఉండదు. కాకుంటే రేపు ఉదయం దాకా ఎలాగూ రోగి బతికి ఉంటాడు కనుక, రేపు చూసుకుంటాను."

"డాక్టర్! మీరు--"

"వినండి-నాకు టైమ్ లేదు. మీరు జనరల్ హాస్పిటల్‌కు ఫోను చేసి ఏంబులెన్స్ తెప్పించుకోండి. అక్కడ, వాళ్ళు చూస్తారు --" అని ఇక యీ సంభాషణను పొడిగించేందుకు ఇష్టంలేక ఫోన్ పెట్టేశాడు డాక్టర్ గోపాలం.

గదిలో ప్రశాంతత ఏర్పడ్డంతో గోపాలం తిరిగి తన తలపుల తాలూకు తెగిన కొనను అందుకొన్నాడు!

జీవితం తనకిప్పుడు వడ్డించిన విస్తరి. స్వయం ప్రతిభా విశేషాలకు తోడుగా 'కలిసి రావటం' కూడా జరిగింది. సంసార సౌఖ్యం పరాకాష్ఠ నందుకుంది. కలిగింది ఒక్కడే కొడుకైనా రవ్వలాటివాడు మాధవరావు. 22 ఏళ్ళ వయసులోనే లండన్‌లో యం.డి. చదువుకు వెళ్ళాడు. తన తదనంతరం గొప్ప హార్టు స్పెషలిస్టు అవుతా డనేందుకు ఎలాటి సందేహమూ లేదు.

ఇవాళ ఐదున్నరకు ఆలిండియా డాక్టర్స్ కాన్ఫరెన్స్‌లో తాను 'మానవ సేవ'ను గూర్చి అనర్గళంగా మాట్లాడబోతున్నాడు. రాత్రి చాలాసేపు మేలుకొని కూర్చిన ఆణిముత్యాల్లాటి వాక్యాలు ఆ ఉపన్యాసంలో ఎన్నో దొర్లినవి. వాటి లోని కొన్నిటిని డాక్టర్ జ్ఞాపకం చేసుకున్నాడు.

'నీ వెంత సుఖపడుతున్నావని కాదు: నీ చుట్టూ ఉన్న జనావళిని ఎంత సుఖపెట్టావనేదే ముఖ్యం.'

'ఎంతమందిని మృత్యుగహ్వరం నుంచి రక్షించావో, రక్షించాలని కంకణం కట్టుకున్నావో అదే, నీ జన్మ సాఫల్యత!'

'మానవుని విలువను డాక్టర్ వృత్తిలో కన్నా మిన్నగా చూపేది మరొకటి లేదు. డాక్టర్ ప్రాణదాత అనేదాన్ని ఏమరచి వుండకు. ఎప్పుడు, ఎక్కడ ఏ విధంగా ఆపత్సమయం ఆసన్నమౌతుందో! నడుం కట్టుకొని కార్య రంగంలోకి దూకి, మృత్యువుతో పోరాడి వీరుడి వనిపించుకో.'

'మానవ సేవే మాధవ సేవ అనే విషయాన్ని గాఢనిద్రలో కూడా మరిచిపోకు. ఏ తరగతికి చెందినవాడైనప్పటికీ మానవుడు ఒక్కడే! వాడి సేవకు ఎప్పుడూ సందేహించకు. నిండు మనసుతో నీ విద్యాకౌశలాన్ని ప్రదర్శించు. ప్రాణ రక్షణకు మించిన పవిత్ర కార్యం మరొకటి ఈ ప్రపంచంలో లేదు. నీ శ్రమ నంతట్నీ మానవాభ్యుదయానికే అంకితం చెయ్యి--'

ఇలాటి మెరికల్లాటి వాక్యాలను తలుచుకుంటే డాక్టర్ గోపాలానికి ఒళ్ళు జలదరించింది.

గడియారం అరగంట గడిచిపోయిందని హెచ్చరించింది.

"మీటింగేదో ఉన్నదన్నారు!" అని భార్యకూడా చేసిన హెచ్చరికతో ఎంతో ఉత్సాహం రాగా, గోపాలం పక్కమీంచి లేచాడు.

త్వర త్వరగా బాత్‌రూమ్ వైపు దారి తీశాడు.

గోరు వెచ్చని నీరు ఒంటిమీద పోసుకుంటూంటే నిద్ర తాలూకు బడలికంతా మాయమై 'హాయి హాయి' అనిపించింది. విదేశాల్లో తయారైన సబ్బు పరిమళం

ఆహ్లాదకరంగా ఉన్నది. జీవితంలో తనంత హాయిగా, సుఖంగా ఉండేవారెవరైనా ఉన్నారా?

తన గదిలో మళ్ళీ టెలిఫోన్ మోగుతోంది. రుచికరమైన భోజనం చేస్తూంటే మధ్యలో పలుగురాయి పంటికింద పడ్డట్లుంది! అధునాతన ప్రపంచంలో టెలిఫోన్‌ను చూసి మానవుడు మురిసిపోతూంటాడు; కాని ఒకో సమయంలో ఎంత ప్రశాంతతను అది భంగపరుస్తూంటుందో!

భార్య ఏదో మాట్లాడి ఉంటుందని అనుకున్నాడు గోపాలం. తొందర పడకుండా హాయిగా స్నానం చేసి, డ్రెస్ చేసుకొని గదిలోకి వచ్చాడు.

"ఆ ఏరోడ్రోమ్ నుంచి మళ్ళీ పిలిచారు--" అంది భార్య.

"నేను వచ్చేందుకు వీల్లేదని చెప్పినా వాళ్ళకి బుద్ధి లేదు" అన్నాడు డాక్టర్ గోపాలం.

"మీరు వచ్చి మాట్లాడతారని చెప్పాను" తన బాధ్యతను వొదిలించుకున్నదామె.

చిరాకుగా ఉన్నా, భార్య మీది గౌరవంచేత, అనురాగం వల్ల డాక్టర్ గోపాలం టెలిఫోన్ తిప్పాడు.

"నేను డాక్టర్ గోపాలాన్ని మాట్లాడుతున్నాను. ఇంతకుముందే నేను రాలేనని తమకు విన్నవించుకున్నాను. మాటి మాటికి ఫోన్ చేసి..."

"డాక్టర్‌గారూ! ఒక్క మనవి వినండి. తమ ఆదేశానుసారం ఇతర డాక్టర్లకు ఫోన్ చేశాను. ఎవరికి వారు ఆలిండియా మెడికల్ కాన్ఫరెన్స్‌కు వెళ్ళాలనే అన్నారు. అందులోనూ ఇది హార్టు ఎటాక్ కేసు. ఎంత ప్రమాదకరమైనదో, వెనువెంటనే హార్టు స్పెషలిస్టు చూడకుంటే ఏమౌతుందో నేను వేరుగా చెప్పక్కర్లేదు.. ఆ వచ్చే రోగి ఎవరో, ఎక్కడివాడో కూడా మాకు తెలియదు. మా బంధువు, స్నేహితుడు కాదు సరికదా చివరకు పరిచయస్థుడు కూడా కాదు. ముక్కూ, మొహమూ తెలియని ఆ మానవుణ్ణి రక్షించేందుకు ప్రయాసపడుతున్నాము. బాధ్యతగా భావించి--"

మధ్యలోనే డాక్టర్ చిరాకుతో అన్నాడు: "మిస్టర్! ఆ మాత్రం బాధ్యతలు మీకొక్కరికే తెలుసనీ, మాకు తెలియవనీ మీరు పొరబడుతూన్నట్లు తెలుస్తోంది. అహోరాత్రులు మేమెంత కష్టపడి మానవ సేవ చేస్తున్నామో బహుశా మీకు తెలియదనుకుంటాను. 'మానవ సేవ' అంటే ఏమిటో, యీ వృత్తిలో ఉన్నవారు ఎంత మానవ సేవ చేస్తున్నారో, ఇత్యాది విషయాలు ఇవాళ కాన్ఫరెన్సులో మాట్లాడతాము. తీరిక ఉంటే మీరూ రండి; లేదా రేపు పేపర్‌లో చదువుకోండి. నాకు టైం ఐంది--- వెళ్ళాలి---"

అని టెలిఫోన్ పెట్టేసి డాక్టర్ గోపాలం ఆదరా బాదరా తన కారు దగ్గిరికి పరుగెత్తాడు.

2

కాన్ఫరెన్స్ కళ కళ్ళాడుతూ ఉన్నది. దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుంచి ప్రత్యేక నైపుణ్యాలున్న డాక్టర్లు, విఖ్యాతులైనవారు ఎందరో వచ్చి ఉన్నారు. చిన్న చిన్న డాక్టర్లు తాము కూడా ఎప్పటికైనా ఆ గొప్పవారి స్థాయిని అందుకుంటామా అనే అనుమానంతోనూ, ఆ ఘనులు మాట్లాడే పసిడి పలుకుల్ని విని జీర్ణించుకోవాలనే కుతూహలంతోనూ వేచి ఉన్నారు.

'మానవ సేవ' అనే విషయం మీద ఒకర్ని మించి మరొకరు మాట్లాడుతున్నారు. డాక్టర్ గోపాలం కూడా రాత్రి తయారుచేసుకొన్న ఉపన్యాసాన్ని గంభీర ధోరణిలో చదివేశాడు. అనేకసార్లు సభికుల కరతాళ ధ్వనుల కారణంగా ఉపన్యాసాన్ని కొద్ది క్షణాలపాటు ఆపుకోవలసి వచ్చింది. తాను ఆశించిన దానికన్న ఎక్కువ ఎఫెక్టు వచ్చినందుకు డాక్టర్ గోపాలం ఉప్పొంగిపొయ్యాడు. కీర్తితో ఎంతో బరువెక్కిన ఆయన శరీరం కుంగిపొయ్యేందుకు మారుగా ఎంతో తేలికై గాలిలో తేలియాడుతున్నట్లు తోచింది.

ఆ తరువాత మాట్లాడినవారు డాక్టర్ గోపాలం ఉపన్యాసాన్ని శ్లాఘించటంతోనూ, అధునాతన పద్ధతుల్లో ఆయన హృద్రోగులకు చేసే చికిత్సా విధానాన్ని పొగడటంలోనూ నిమగ్నులయ్యారు.

ఉపన్యాసాలు ఇంకా సాగుతూనే ఉన్నవి. ఎవరో వచ్చి గోపాలం చెవి దగ్గరకు వొంగి "మిమ్మ్మ ఎవరో టెలిఫోన్‌లో పిలుస్తున్నారు సార్!" అన్నాడు.

వాడే – ఏరోడ్రోమ్ నుంచి తనను రమ్మని వేధించుకుతింటూన్నవాడే నన్న అనుమానం కలగటంతో డాక్టర్ గోపాలానికి అరికాలి మంట నెత్తికెక్కింది. ఎలాగో తమాయించుకొని "ఇప్పుడు ఇక్కణ్నుంచి కదిలేందుకు వీల్లేదని చెప్పు" అన్నాడాయన. ఆ వచ్చినవాడు వెళ్ళిపొయ్యాడు.

సభంతా నిశ్శబ్దంగా ఆ యా ఉపన్యాసాలను వింటూ, మానవ సేవ తాలూకు పరమార్థాన్నీ, సారాన్నీ నరనరానికీ పట్టించుకుంటోంది.

పావుగంట గడిచాక మళ్ళీ ఎవరో వచ్చి గోపాలం చెవి కొరికారు: "మీ ఇంటి దగ్గర్నుంచి పిలుస్తున్నారు సార్!" అని.

ఈ సారి చిరాకుపడకుండానే డాక్టర్ గోపాలం లేచి వెళ్ళాడు. అవతలి నుంచి అనసూయాదేవి మాట్లాడుతోంది: ఆమె కంఠస్వరం వొణికి పోతోంది; గొప్ప షాక్ తగిలిన వ్యక్తి మాట్లాడక తప్పనప్పుడు ఏ విధంగా మాటలు కూడబలుక్కుంటుందో ఎంతో అనుభవమున్న డాక్టర్ గోపాలం ఊహించకపోలేదు.

"ఏరోడ్రోమ్ నుంచి కబురండీ... మన మాధవుడు హార్ట్ ఎటాక్‌తో బోంబే ప్లేన్ నుంచి దిగి గంటపైగా అయిందట..."

"ఎవరూ?... మాధవుడా?... వాడు లండన్ వెళ్ళాడుగా! బాంబే నుంచి రావటమేమిటి?" డాక్టర్ గోపాలానికి అంతా అయోమయంగా ఉన్నది.

"మీరు వెళ్ళాక కేబిల్ వొకటి వచ్చింది. నే నప్పుడు అది విప్పలేదు. పారిస్‌లో హార్ట్ ఎటాక్ రావటంతో ఎవరెంత చెప్పినా వినక మాధవుడు తిరుగు ప్రయాణం చేస్తున్నట్లుగా కేబిల్‌లో ఉంది!"

ఇక మాట్లాడి కాలయాపన చేయటం ఎంత మౌఢ్యమో డాక్టర్ గోపాలానికి అర్థమయింది.

"ఇప్పుడే వస్తున్నా..." అని టెలిఫోన్ పెట్టేసి డాక్టర్ గోపాలం ఆఘ మేఘాల మీద ఇంటికి బయలుదేరాడు.

తన భార్య మొహంలో కత్తి వేటుక్కూడా నెత్తురుచుక్క ఉన్నట్లు తోచ లేదు గోపాలానికి. హడావిడిగా ఎమర్జెన్సీ బాగ్ సర్దుకున్నాడు.

"ఏరోడ్రోమ్‌కు ఫోన్ చేశాను..." అన్నది అనసూయాదేవి. "ఎంత మంది డాక్టర్లకు ఫోన్ చేసినా ఒక్కరూ రాలేదట. సీరియస్ కేసని తాము అభిప్రాయపడుతున్నారట.... యీ డాక్టర్ల గుండెలు ఎంత మొండి బండవో!"

భార్య మాటలు డాక్టర్ గోపాలానికి సరిగా అర్థం కావటం లేదు. కాని చివరకు ఆమె అన్న మాటలు హృదయపు లోతుల్లో ఘాటుగా నాటుకున్నవి. ఆమె పొరబడినట్లు తేలిగ్గా తెలుస్తోంది. ఎందుకంటే ఆమె అన్నట్లు డాక్టర్ల గుండెలు మొండిబండలే ఐన పక్షంలో తన హృదయం ఇప్పుడిలా నీరైపోతూ తనను నిలవనీకుండా చేస్తుందా?

భార్యా సమేతంగా డాక్టర్ గోపాలం అరవై మైళ్ళ స్పీడుతో ఏరోడ్రోమ్ వైపు కారు పోనిచ్చాడు.

3

డాక్టర్ గోపాలం నిద్ర మేల్కొని సూర్యోదయాన్ని చూశాడనటంకన్నా, మేలుకొనే ఉండి తన జీవితంలో మొట్టమొదటిసారి సూర్యోదయాన్ని యీనాడు చూశాడనటం సమంజసం.

తెల్లవారుజాముదాకా గుండెలవిసేటట్లుగా దుఃఖించిన అనసూయాదేవి కటిక నేలమీద తలకింద మెత్తని తలగడా అన్నా లేకుండానే సొమ్మసిల్లింది. తన చేతుల్లోంచి అన్ని అవకాశాలూ జారిపోగా జీవమున్న కట్టెవలె నిలబడి తన శూన్యదృక్కుల్ని దేనిమీదా కేంద్రీకరించలేని అశక్తుడయ్యాడు డాక్టర్ గోపాలం.

ఉదయపు వార్తా పత్రిక వచ్చింది. బంగళా చుట్టూ భరించ లేని శోకం మూర్తీభవించి, గడ్డకట్టి పోయింది.

యథాలాపంగానే పత్రిక విప్పాడు డాక్టర్.

గత సాయంత్రం 'మానవ సేవ'ను గూర్చి తానిచ్చిన ఉపన్యాసం మకుటాలతో ప్రచురించబడింది. అదంతా చదవవలసిన పని లేదు: దానిమీద ఇంటరెస్టూ లేదు.

ఆ కిందనే ఉన్న వార్త కూడా తనకు కొత్త కాదు. సుప్రసిద్ధ హృద్రోగ నిపుణుడైన డాక్టర్ గోపాలం ఏకైక పుత్రుడు మాధవరావు సకాలంలో సరైన డాక్టర్ లభ్యపడని కారణంగా, హార్ట్ ఎటాక్‌తో ఏరోడ్రోమ్‌లో మరణించినందుకు పత్రికవారు తమ సంతాపాన్ని తెలియజేశారు!

మానవ సేవను గూర్చి తాను నిన్న చెప్పిన ఉపన్యాసంలోని ఆణిముత్యాల్లాటి వాక్యాలు, తాను మనసా వాచా నమ్మినవి ఎంత నిరర్థకమైనవో డాక్టర్ గోపాలానికి నిన్న ఏరోడ్రోమ్‌లోనే తెలిసింది. ఇప్పుడు వాటిని ఖండిస్తూ తాను మరొక ఉన్యాసం ఇవ్వవలసిన పని లేదు. దేశంలో పత్రికలు చదివేవారందరూ కూడా వాటిని ఎంతో మెచ్చుకోవచ్చు. పిల్లలకు కాపీ పుస్తకాలకుగాను కొన్ని వాక్యాలను ఏరుకోనూవచ్చు. కానీ ఆ మాటలన్నీ కూడా తన జీవితంలో అర్థహీనమై, నిస్తేజంగా, నిస్సారంగా పనిలేనివాడు నిఘంటువులో నుంచి ఏరి, ఏర్చి కూర్చిన పదజాలాల వలె నిష్ప్రయోజనం! అందుకనే ఆ వార్తాపత్రికను తునాతునకలుగా చింపి పారేశాడు --డాక్టర్ గోపాలం.

ఇప్పుడు నిజమైన 'మానవ సేవ' ఏమిటో, దాని రూపు రేఖ లెలాటివో, ఆచరించవలసిన విధానాలేమిటో డాక్టర్ గోపాలానికి నషాళానికి అంటేటట్లుగా వంటబట్టింది. తనలో తను సిగ్గుపడుతూ, కుంగిపోతూ మూలనున్న కుర్చీలో కూలబడి సకాలంలో మానవసేవ చేయలేని తన అసమర్థతను గూర్చి దుఃఖించసాగాడాయన.

– మార్చి, *1963*

ఈ కథను విస్కాన్‌సన్ యూనివర్శిటీవారు తమ తెలుగు పాఠ్య పుస్తకంలో పొందుపరిచి ఆనాడే వంద రూపాయలు పారితోషికం ఇచ్చారు. జీవితంలో ఎంతో సంపాయిస్తున్నాం. అందులో ఈ మొత్తం ఒకటి.

ఇదే కథ స్వర్గీయ డాక్టర్ బాల సుందరరావు చదివి కావిలించుకున్నాడు. 'ఇదివరకు ఏ రాత్రన్నా టెలిఫోన్ మోగితే విసుక్కునేవాడిని. ఇది చదివాక 'ఒక మానవుని మృత్యుముఖం నుంచి కాపాడే అవకాశమేమో' అనే ఊహతో ఆత్రపడుతూ విధి నిర్వహిస్తున్నాను' అన్నాడు.